המשורר בין ההרים

א. טורסון

והבוקר — בוקר של הרים.

עד שהוא מגיע לפסגת ההר, פוגש הוא כבר את השמש כשהיא מחייכת לעומתו וצועדת בזריזות לפסגה השניה.

הוא מתפרקד להנאתו בין שני הסלעים ומניח לשמש לנגב את הטל שעל גבו, לאחר מכן הוא זוחל לאיטו במעלה ההר, נדחק לכל פינה ומגרש ממנה את דמדומי הלילה, ומשגמר את מלאכתו, יורד הוא לנחל הזונק מן ההר, כמאבד עצמו לדעת, בין חולות ההרים, שוכב על גבי המים העכורים, המתגלגלים דחופים ומבוהלים למורד — וככה הוא מגיע לבקעה עוד טרם תבוא אליה השמש.

אולי יודעים זקני הזקנים של הדור מיהו שהטיל על הנהר את אימתו והוא רודף אחרי כל אחד בשצף קצף, אני לא שמעתי על כך מפי טורסון שעליו יסופר בפרקים הבאים, אולם כל עוד לא אני ולא אתם יודעים על טורסונוב ועל מראהו, אין לכם ולי אלא לעמוד משתוממים על פסגת ההר ולראות כיצד לוקח מישהו בעל כוח אדיר את הנהר וזורק אותו קדימה,

והנהר בורח בקולי קולות אחוז פחד, מחריש אוזניים בצעקתו, מעלה קצף בזעמו ושוטף את הכל בריצתו השגעונית.

אלפי שנים מביטים ההרים על הריצה המטורפת הזאת, ישנם בין ההרים כאלה העושים להם צחוק וזורקים אבנים גדולות לחסום את דרכו של הנהר, אולם האבנים, עשרות טונות משקלן, נטרפות כאבני גיר קטנות בידיו העצומות של הנהר, נזרקות למעלה, לצדדים, מושלכות לקרקעית הנהר ומתפוררות.

יש אבני אלגביש עקשניות המחזיקות מעמד במשך זמן מסוים, הן נגררות על ידי הזרם הזועף, מושלכות, תוך צעקת-פרא של המים האדירים המסתערים עליהן, לתוך מערבולת ונשארות תקועות בין רסיסים קטנים וגדולים של אבנים שחוקות. עטורי גאווה על נצחונן עומדות הן באמצע המערבולת והמים אינם מפסיקים להלום על ראשיהן. הנה מסתער נחשול, מכה בכוח על פניה של האבן, היא מעלה חיוך רחב ופניה הרחבות החייכניות לועגות לזעם. הנחשול מתגלגל, נשבר לרסיסים, ואחריו בא השני ומתנפץ בכל כוחו על גבה של האבן החייכנית מול קרני השמש.

זעקת פרא של המים לוחמת עם החיוך הדומם והעקשני של האבן.

משתי גדות הנהר, על גביו ותחתיו, לפניו ומאחוריו צופות האבנים זה אלפי שנים למלחמה זו, יודעות כולן שסופם של המים לנצח, אולם כדאי החיוך שלפני ההתפוררות וכדאית ההתפוררות אם היא באה אחרי החיוך.

אולי היו כאן פעם גם עצים, אולם הרעש המתמיד החריש ודאי את אוזניהם, הם הביטו לכל צד ולא מצאו להם רעים, וכשמצאו הזדמנות התנפלו אף הם לתוך המלחמה שבין המים וההרים. וכיום אין כלום מלבד סלעים וזעקת המים.

הסלעים ערומים, לוטשים עיניים מטומטמות או חייכניות, כפי אשר תרצה השמש. לפעמים הם תופשים אדם, מתעללים בו בדומיית-אימים, רוצצים את מוחו וזורקים אותו לתוך המים, אולם בדרך כלל אין הם שמים לב לצועדים בשממה.

והמים זועקים ככה משׁשׁת ימי בראשׁית, הם רצים ואינם מגיעים אף פעם למחוז חפצם, הם רצים מבלי שׁיהיה להם פנאי להפנות את ראשׁם ולראות מיהו הרץ אחריהם. הם בורחים מן ההרים ונשׁארים תמיד ביניהם.

סלעי-עד וזעקת-עד.

בין שׁני אלה עמדתי, אני הלך עני אשׁר בתרמילו לא היה יותר מאשׁר פרוסת פת-קיבר ובצל, בראשׁו זכרונות סרק, במוחו דומיה ובלבו תקווה.

לא היו לי אלא זוג תפילין, מכנסים שׁהקרוע בהן היה מרובה על המתוקן, וכתונת מיוזעת שׁלא טעמה טעם סבון מימיה.

השׁקפתי ממרום ההר וחפשׁתי מעבר על פני הנהר הגועש. לא היה כלום מלבד ראשׁי האבנים שׁבצבצו מתוך הקצף.

לפני היתה ברירה: לנסות לחצות את הנהר ולהיכנס לסכנת התנפצות של כל אברי על האבנים הנזרקים בכוח על ידי המים, או לחזור ולגווע ברעב בפינה אפלה בין ההרים.

בעיני עברתי על פני כל השׁטח ההררי, בדקתי כל סלע שׁהזדקף מתוך הנהר, כל שׁביל שׁהתפתל בין הסלעים עד שׁראיתי אותו, את טורסון בכבודו ובעצמו.

הוא ישׁב על גבי אבן גדולה במרחק של כמה מאות מטרים ממני, הבחנתי לפי הטורבאן שׁהיה חבוש על ראשׁו והבריק בלובנו מול השׁמש, כי אדם נכבד הוא, אולם הוא היה יכול להיות גם שׁודד שׁחיכה לקרבן. כשׁלעצמי לא היה לי מה לפחד, פרט לחורים שׁבמכנסי לא נמצא אצלי שׁום דבר ראוי לגזילה, אולם הוא היה יכול להרוג אותי סתם ככה, אולי מתוך שׁעמום ואולי כדי שׁלא אספר למישׁהו שׁכאן מסתובב שׁודד.

צעדתי אליו. הוא נעץ בי את עיניו ונשׁאר לשׁבת מאובן, אישׁוניו לא

נרתעו, הוא הביט בי באותה השלווה כפי שהוא הביט על המים או על הסלעים.

שלשה נבראים מסתובבים בין ההרים: שודדים, אקינים — היינו זמרים נודדים, וצבים.

השודדים אינם הורגים את האקינים, עניים הם מכדי להיות פתיון לרצח, גם הם מתיישבים לפעמים, מבלי אשר מישהו ירגיש בהם, מאחורי הסלעים ושומעים שירתו של האקין בפני חבורת תושבי ההרים.

האקינים אינם הורגים את הצבים. חייו הם ארוכים מאד. מוטב להרוג חיה שחייה קצרים יותר...

שוכני ההרים שבקתותיהם מושלכות בין הנקיקים, תחובות בין צלעות-ענק או מתדרדרות בשפולי ההר ביחד עם ברושי-ענק — מכירים את השודדים ממרחק פרסה.

ואם תיתקל בגופת אדם המושלכת בצדי השביל כשתמהון המוות עדיין לא פג מעיניה — הרי זה עובר אורח שטעה...

ואני הייתי עובר-אורח.

| ב |

— אתה רוצה לאכול?

— כן, אני תמיד רוצה לאכול.

— אתה רוצה לעשן?

— כן. אבל שני הדברים אין לי.

— אתה מרבה מאד לדבר.

— אני רוצה לעבור את הנהר, אולי תואיל בטובך להראות לי שביל.

— אתה מרבה מאד לדבר.

הדברים לא יצאו מפיו, הם כאילו רחשו מבין בקיעי הסלעים, התפוררו והגיעו לאוזני מקוטעים. אחרי כמה דקות הבנתי, כי בודאי הוא צועק מאחר שמבעד לשאון מחריש האוזניים הגיעו אלי בכל זאת קטעי מילים. הצצתי בפניו, הם היו מצומקים, ירדו אלכסונית לסנטר המזוקן בשערות מדובללות, שרובן הלבינו והביטו ברעדה על חוטמו הקטן, שכאילו נבלע בין לחייו שעורן הצפוד ניתלל משום מה ונראה כנפוח. אולם לא ראיתיו פותח את פיו, הוא הביט ישירות מולו. עיניו, צרות וארוכות, עמדו מרוחקות אחת מהשניה וכדרך פנים מונגוליים עמדו העיניים שלו מושפלות קמעא כלפי מטה ונדמה היה כאילו הוא מביט עליך משני צדדים. זקנקנו, מדובלל וקרח צמוד היה לו באקראי ונוטה כל רגע להיתלש, המחצית העליונה של אוזניו היתה נתונה תחת הטורבאן ובשתי ידיו הוא החזיק את מחציתן השניה. לא היה לו כלום מלבד מקל עבה וקופסא קטנה של טבק לעיסה שעמדה על ידו.

— אחי, אמרתי לו, אני הולך כבר למעלה מעשרים קילומטרים, יצאתי את הכפר כשהשדה עדיין לא קיבל את מנת טל הבוקר, עברתי שלשה נחלים. מאתמול אחרי הצהרים לא טעמתי כלום מלבד מי הנחלים העכורים, מלאתי פי חול ורסיסי אבנים. אני מוכרח להיות בעיר, אחרת אגווע כאן ברעב, כל הטוב יתן לך אללה בשמים, ומקום נכבד ביותר בגן העדן יהיה שמור למענך, אם תעזור לי לעבור את הנהר הגדול הזה.

הוא לקח את הקופסא הקטנה ומבלי להציץ בה פתח אותה והושיט לי.

— אינני מאומן בלעיסה, אחי הגדול, אני מעשן ואין לי טבק לעישון.

הוא פשט את כף ידו, זרע על פניה חוט דק של טבק, ובנקישת יד זרק אותו תחת לשונו, ירק יריקה של ממש לאחר שסגר היטב את הקופסא והעמידה שוב באותו מקום לידו.

רגלי כאבו, פחדתי להתיישב על ידו שמא לא אוכל שוב לקום. ומשראיתי שהוא יושב כמאובן ואינו שם לב אלי כלל, פניתי ממנו והתחלתי לצעוד על פני הרכסים אולי בכל זאת אמצא מעבר על פני הנהר.

הרגשתי מיד, כי הוא צועד אחרי. לא פחדתי מהמוות, חיי היו אז הרבה יותר קשים מאשר הרגע של המוות, אולם לא רציתי למות דווקא במקום זה ולא לבוא אפילו לקבר ישראל ושום איש בעולם לא ידע היכן נעלמתי. מבלי לחשוב הרבה התכופפתי חיש ונטלתי את האבן הראשונה שנזדמנה לידי, את התרמיל הפכתי על שכמי כדי שלא יפריע לי אם אצטרך להתכתש והסתובבתי אליו פתאום.

עמדנו אחד מול השני, הצצתי ישר לתוך עיניו הצרות שהביטו עלי בלובן בוהק וחוט של גיחוך נסוך בהן, אולם הן לא לימדוני אם הוא רוצה להרגני או אולי הוא מתחרט על קבלת הפנים הקרה ומסכים כעת להעבירני את הנהר. בכל אופן המשכתי להחזיק את האבן דרוך.

הוא הבחין בזה ומבלי לדבר התיישב שוב על גבי אבן והראה לי בידו לשבת על גבי האבן השניה.

מבלי להסיר ממנו עין התיישבתי לא הרחק ממנו כשכל גופו למראה עיני.

והנה בא החיוך הראשון שלו ולאחר מכן:

— אני אקין. (משורר).

— הבנתי מיד כי הנך אקין, ולפי מראה עיני אקין גדול מאד אולי מהיחידים.

הוא הפסיק לחייך והביט עלי בעיניים צרות:

— מניין לך זאת?

— אתה שקט כסלע ועיניך רואות את הסוד שבלב האבן, אתה אולי מן היחידים היודעים את צעקתו של הנהר הזה ואתה אוהב לדבר אתו, זה נוכחתי כשראיתיך יושב שם על גבי האבן ומביט לתוך הנהר, מהבטה על נהר אין מה ללמוד, אולם אפשר לשמוע ממנו הרבה. הוא בא ממקומות מרוחקים ששום בן אדם אינו יכול להגיע לשם, הוא מיטיב לספר על דרכו

ועל מכשוליו. אולי אפשר ללמוד מסיפורו את דרכי חייו של האדם, אקין? — הוא פתח קמעא את פיו, שיניו היו ארוכות וצהובות, עיניו דבקו בי והרגשתי כי הן בוחשות בתוכי כאילו חיפשו את האמת שבדברי.

אני המשכתי לדבר:

מי הוא כעת האקין הגדול הרוצה לעזוב את בתי התה אשר בהם ספלים מלאי תה ריחני, צמוקים ופיתות תפוחות מטוגנות בשמן?

מי הוא זה האקין הגדול הרוצה לעזוב את בתי התה כשהם מלאים מאזינים כמהים הבולעים כל מילה שבשירו, המפרפרים בין גן העדן לבין הגיהנום והשוכחים את סוסיהם ואת נשותיהם — ולצאת למרחבי ההימליים, לשוטט באפילת הנקיעים ולחפש את הזמר האחרון של הצב המת, את השיר הבודד של סלע מיותם או של גבעה משתעממת בדומיית השממה? מי הוא זה האקין הגדול העוזב את בקתתו מלאת הצל ועשבי הבושם — והולך לנוד על ירכתי ההרים, להיפגש עם השמש במהלכה או לשוחח עם ערוץ הנחל היבש זה מאות בשנים?

וכשראיתי אותך חשבתי, כי או שאתה הוא האקין הגדול או שאתה הוא השודד הגדול, כי ראיתי את הדומיה העוטפת אותך והנה אין כמוה, רגע חשבתי שאתה תשתיק בשתיקתך את צעקת הנהר. וכשהלכת אחרי חשבתי, כי אמנם אתה הוא השודד הגדול המסתובב בין הררי העד ומשליך אימתו על כל הסביבה, אולם כעת אני יודע שאתה הוא האקין.

— וגם השודד, הפטיר אחרי כלאחר יד, אלא שכעת לא אהרוג אותך, מכיון שאתה הוא היחיד שהכרת אותי באמת והגדרת יפה מאד את נפשו של האקין הגדול שרק אני ועוד אחד בצ׳מבול שבהינדוקוש — נשארנו.

אני רציתי להרוג אותך לא בגלל כספך, שכן הבינותי מיד שלפני ערטילאי, שמלבד נפשו אין לו משלו כלום, אלא משום שהפרעת לי בשעה שחשבתי על שירי האחרון שנולד בי, הרגשתי כבר את פרפוריו הראשונים כאשר האם תרגיש בפרפוריו הראשונים של ילדה בבטנה. זה יומיים שאני יושב כאן, לא

זזתי מהמקום וזה משום שהוא מצא חן בעיני, כאן נלחמת השמש עם האפילה כמעט כל היום. אפילו העצבים לא העיזו להפריע מנוחתי, דברתי כל הלילה עם רוח-פרחח שמיאן לעזוב אותי, אולם אין לו מה לספר לי, עד היכן הוא מגיע? למעלה, במקום הצחוק הנצחי של השלג — אין הוא מגיע והוא איננו יודע אפילו שמץ ממה ששמעתי על הריב שבין הכפור לבין קרני השמש.

הרעב ירד לרגלי, הרגשתי, כי הן הולכות ומתכווצות, רעד עבר בגופי ורגש של בחילה תקפני, הורדתי את התרמיל מעל שכמי, הוצאתי את פרוסת הלחם האחרונה שנשארה לי, חלקתי אותה לשניים ואת חצי הבצל והגשתי לו.

— מוטב שנישאר שנינו רעבים, האקין הגדול, מאשר אסעד בלעדיך.

הוא חייך חיוך מונגולי שפסע בינו לבין עווית של זעם, העביר את ידו על גבי זקנקנו ולקח את הלחם והבצל מידי הרועדות.

— אתה רעב מאד?

— עוד קמעא ואתעלף ברעב.

לעסנו שנינו את פרוסות הלחם ונגסנו את הבצל, אני נשארתי רעב כמקודם, פרט לרעד שעזב אותי.

— היום בורח מאתנו; תזכני נא אחי הגדול בדעתך, כיצד עוברים את הנהר?

— ברגל.

— הזרם יסחף אותי מיד, האבנים ירוצצו את עצמותי, אני צעיר.

— אתה יחידי?

— כן.

— ערירי?

— לא, יש לי אלוקים בשמים ממעל ונשמתי בגופי.